

Det kongelige Landbruks - og matdepartementet
boks 8007 Dep

0030 OSLO

2008 1973

198
ASR/MA

EIE-2

410

Vår ref.

09/2093-3/K2-V00, K3-&13/TOS

Deres ref.

Dato:

29.01.2010

Forslag til vernehjemmel i jordloven - uttalelse fra Songdalen kommune

Kommunestyret i Songdalen behandlet i møte den 27.01.10 Landbruks – og matdepartementets forslag til ny vernehjemmel i jordloven og gjorde følgende vedtak:

Kommunestyret i Songdalen støtter Landbruks – og matdepartementets forslag om å innføre et nytt kap. VI i jordloven om varig vern av dyrka jord.

Underretning om ovennevnte vedtak ble også sendt elektronisk til deres postmottak den 29.01.10

Med hilsen

Thor Skjevrak
avdelingsleder landbruk

Kopi til:

Fylkesmannen i Vest landbruksavdelingen 4605 KRISTIANSAND S
Agder

Vedlegg: Kopi av møtebok til k-saksnr. 008/10

SONGDALEN KOMMUNE

Møtebok

SAKSGANG			
Styre, utvalg, komité	Møtedato	Saksnr.	Saksbeh.
Kultur- og utviklingskomiteen	21.01.2010	003/10	TOS
Kommunestyret	27.01.2010	008/10	TOS

Avgjort av: Saksansv.: Thor Skjevra	Arkiv: K2-V00, K3-&13 Objekt:	Arkivsaknr.: 09/2093 -1
--	---	-----------------------------------

Forslag til endring av jordloven, innføring av hjemmel for vern av jordbruksareal, høringsuttalelse

Dokumentliste:

Nr	T	Dok.dato	Avsender/Mottaker	Tittel
2	I	11.01.2010	Landbruks- og matdepartement	Jordloven - høring endringer

Aktuelle lover, forskrifter, avtaler m.m.:

Bakgrunn for saken:

Landbruks – og matdepartementet har oversendt forslag til endring av jordloven på høring til bl.a. alle kommunene. Det sentrale i endringsforslaget er innføring av en vernehjemmel for vern av jordbruksareal.

Bakgrunnen for foreliggende forslag er bl.a. rapporten "Klimaskifte for jordvern". I rapporten gjøres det rede for omfanget av omdisponering av dyrka jord (matjord) til andre formål enn jordbruksproduksjon. Likeså vises det til Regjeringens mål for jordvernet slik det er kommet til uttrykk i St. meld. nr. 26 (2006-2007), "Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand", hvor det framgår at det er et mål å:

- halvere den årlige omdisponeringen av de mest verdifulle jordressursene innen 2010
- stimulere kommunene til å utpeke kjerneområder for landbruk som grunnlag for private planavklaringer
- stimulere til regionale planprosesser i by – og tettstedsområder der målsettingen er å definere langsiktige jordverngrenser
- arbeide for å redusere avgangen av dyrka mark til samferdselstiltak

På grunn av økonomisk vekst, økt sentralisering og befolkningsvekst mener departementet at det vil bli krevende å nå den nasjonale målsettingen om halvering av nedbyggingen av jordbruksareal. Departementet mener derfor at det er behov for nye tiltak.

I SLF (Statens Landbruksforvaltning) sin rapport "Vernehjemmel i jordlova", 15.03.09, gjøres følgende oppsummering:

"Områder vernet etter naturvernloven har sterkere vern mot nedbygging enn dyrka jord har. Til tross for klare nasjonale målsettinger om å bevare matjord og til tross for mulighetene i eksisterende virkemidler i lovverket til å gjennomføre denne politikken, er den registrerte omdisponeringen av dyrka jord høyere enn målsettingen. En hjemmel for vern av dyrka jord som hindrer nedbygging av den mest verdifulle og mest utsatte matproduksjonsområder i Norge kan bevares og drives nå og i framtiden."

SLF foreslår at nye bestemmelser om jordvern tas inn i jordloven og videre:

- at Kongen i ny § 8 b får myndighet til å gi verdifulle jordressurser varig vern som jordvernområder. Dette innebærer at jordbruksdriften i jordvernområdet i hovedsak fortsetter som før
- at adgangen til å til å omdisponere og fradele dyrka jord på eiendommer i jordvernområder blir innskrenket jfr. forslag til ny § 8 c. Det er foreslått endrede kriterier for dispensasjon (samt søknadsplikt) også for omdisponering av dyrka jord til bl.a. driftsbygninger og gårds – og driftsveger)
- at myndigheten til å gi samtykke til omdisponering og fradeling i jordvernområdene plasseres hos fylkesmannen. SLF blir klagemyndighet
- at vernet skal gjelde verdifull dyrka jord. Arealenes egnethet og kvalitet i matproduksjon, særlig for matkorn, vil være et vesentlig kriterium, men også arealer til fôrproduksjon kan være aktuelle
- at arealene bør være av en viss størrelse og mest mulig sammenhengende
- at det settes i gang en prosess for å vurdere aktuelle jordvernområder i alle deler av landet når loven er trådt i kraft.
- at verneprosesser deretter kan igangsettes for enkeltstående områder
- at fylkesmannen fremmer forslag overfor SLF som deretter vurderer og avgjør hvilke konkrete områder som skal utredes for vern

-at det skal legges til rette for gode medvirkningsprosesser slik at grunneiere, planmyndigheter og andre får anledning til å uttale seg
-at de strengeste bestemmelsene skal gjelde fra det tidspunkt SLF har fattet vedtak om oppstart av verneprosessen

SLF legger til grunn at vedtak om jordvern er en rådighetsregulering som i utgangspunktet må tåles erstatningsfritt.

Forslag til nytt kap. VI i jordloven har slik ordlyd:

”§ 13. Vedtak om oppretting av jordvernområde

Kongen kan vedta at område med verdfull dyrka jord skal vernast som jordvernområde. Ved avgjerda om vern skal det mellom anna leggest vekt på i kva grad areala er eigna til mat- eller fôrproduksjon, om areala har eller kan få noko å seie for nasjonal- eller regional mat- eller fôrproduksjon, om areala er av ein viss storleik og ligg samla, og om areala ligg i eit område der det er eller kan ventast å verta utbyggingspress.

Omsynet til vern av dyrka jord skal vegast mot andre viktige samfunnsinteresser.

Vedtak om vern får ikkje verknad for:

- a.) tiltak der det allereie er gitt samtykke til omdisponering etter § 9*
- b.) tiltak som krev løyve frå det offentlege eller anna lovverk, og slikt løyve er gitt, eller*
- c.) tiltak som ikkje krev samtykke etter §9, som omdisponering av dyrka jord til driftsbygning og våningshus, dersom tiltaket fysisk sett er sett i gong når vernevedtak blir gjort.*

§ 14. Bruk av dyrka jord i jordvernområde

I jordvernområde må dyrka jord ikkje brukast til anna føremål enn jordbruksproduksjon. Forbodet gjeld i alle tilfelle kor jorda ikkje vert nytta som vekstmedium for planteproduksjon eller hagebruk.

Departementet kan gi fritak frå forbodet i første ledd dersom tiltaket ikkje strir mot føremålet til vernevedtaket og har lite å seie for verneverdiane i jordvernområdet, eller dersom omsynet til tryggleik eller samfunnsinteresser av særleg stor vekt taler for det. § 9 tredje til femte ledd og § 12 tredje til sjette ledd gjeld tilsvarende.

§ 15. Handsaming av saker om jordvern

Når arbeidet med vern etter § 13 tek til, skal Kongen kunngjere eit påtenkt verneforslag i minst ei avis som er alminneleg lesen på staden. Kunngjeringa skal gjere greie for dei viktigaste følgjene av framlegget, jfr. § 14. Grunneigarar og rettshavarar i det påtenkte jordvernområdet skal så langt råd er få skriftleg

melding om framlegget, og få ein rimeleg frist til å gi merknadar før framlegget vert utforma.

Vedtak om vern av dyrka jord for jordbruksproduksjon vert fastsett som forskrift, jfr. forvaltningslova kap. VII. Overfor grunneigarar og rettshavarar som verneforskrifta får følgjer for, gjeld og reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova. Kongen kan i forskrift gi føresegner som utfyller sakshandsamingsreglane i paragrafen her og forvaltningslova.”

Når det gjelder den nærmere begrunnelsen for lovforslaget vises det til vedlagte høringsnotat (?)

Rådmannens vurdering:

Det er de siste årene blitt mer og mer veldokumentert at verdenssamfunnet står overfor store utfordringer framover i forhold til matforsyning og klima. Norge må ta sin andel av disse utfordringene. Folketallet på verdensbasis antas å øke rundt 50% på 50 år. Det blir betydelig flere munnar å mette. Samtidig kan betydelig mengder areal gå tapt på grunn av forhold som økt havnivå, avskoging, forørkning m.m. All vegetasjon på jordbruksareal binder store mengder CO₂. Det kan også nevnes at i Norge er det kun noe over 2 daa dyrket jord pr. innb. – et lavt tall sammenlignet med mange andre land.

På bakgrunn av ovenstående forhold mener rådmannen det er grunnleggende nødvendig å verne om en så begrenset ressurs som det matjorda utgjør.

Rådmannen mener derfor at forslaget om å innføre en hjemmel for varig vern av matjord er riktig. Selv om det i dagens jordlov er et forbud mot omdisponering av jordbruksareal (§ 9), er det en realitet at det i mange tilfelle er lett å dispensere fra dette. Statistikk over nedbyggingen av jordbruksareal i Norge er nokså tydelig her. Mange store og sammenhengende jordbruksområder er blitt bygd ned eller stykket opp gjennom mange små tiltak over lang tid.

Det kan virke paradoksalt at både strandsonen og (uproduktive) utmarksareal kan ha strengere vern i lovverket enn vernet matproduserende arealer har.

I Songdalen mener rådmannen at nedbyggingen av dyrka jord så langt ikke har vært dramatisk, men vi har viktige jordbruksareal å ta vare på. Som følge av at vi er nabo til regionshovedstaden, er det press også på våre jordbruksareal. Derfor mener rådmannen det må ligge til grunn en restriktiv linje fra kommunens side i måten jordbruksarealene forvaltes på.

Jordbruksarealene i vår region består av noen få større områder, men det er all de små og spredte teigene som dominerer bildet. Disse teigene utgjør samlet en

betydelig del av produksjonspotensialet bl.a. her i Songdalen. Rådmannen mener det er viktig å ha dette forholdet i bakhodet. En utilsiktet virkning kan da bli at areal som ikke blir varig vernet får en lavere status og dermed i større grad enn med dagens lovverk står i fare for å bli omdisponert. Rådmannen mener det derfor må gå klart fram at en ny vernehjemmel må være et tilleggsvirkemiddel til det regelverket som allerede i dag er i jordlovens § 9.

Konklusjon:

Rådmannen mener dyrka jord er en naturressurs som det er helt grunnleggende og avgjørende å ta vare på av hensyn til kommende generasjoner. Det er derfor framtidsrettet at nasjonale myndigheter setter fokus på dette, og etter rådmannens vurdering vil forslaget om innføring av hjemmel i jordloven som sikrer varig vern av produksjonsgrunnlaget for mat være en naturlig konsekvens av denne tankegangen. Samtidig registrerer rådmannen at lovteksten er tydelig på aveining av jordvern mot andre viktige samfunnsinteresser (foreslått § 13, andre ledd). Nettopp slik aveining er en del av det som vises i forslaget til arealplan for Knutepunkt Sørlandet fram mot 2050. (Denne planen blir med det første lagt ut til offentlig ettersyn og behandles i kommunene i løpet av vinteren 2010).

Rådmannen anbefaler at kommunestyret støtter Landbruks – og matdepartementets forslag om innføring av nytt kap. VI i jordloven om vern av dyrka jord.

RÅDMANNEN FORESLÅR AT FORMANNSKAPET GJØR FØLGENDE INNSTILLING OVERFOR KOMMUNESTYRET:

Kommunestyret i Songdalen støtter Landbruks – og matdepartementets forslag om å innføre et nytt kap. VI i jordloven om varig vern av dyrka jord.

21.01.2010 KULTUR- OG UTVIKLINGSKOMITEEN

Arild Birkenes la fram følgende forslag:

Songdalen kommune går imot de foreslåtte innstramninger i jordloven som svekker grunneiers disposisjonsrett over egen eiendom og innskrenker lokale folkevalgtes beslutningsmyndighet i plan- og arealspørsmål.

Songdalen kommune mener at eiendomsretten bør styrkes ved at grunneier i større grad enn i dag skal kunne disponere over egen eiendom og at det skal være lokale folkevalgte som skal ha endelig beslutningsmyndighet i plan- og arealspørsmål for vedkommende kommune.

Votering:

Rådmannens forslag fikk 4 stemmer

Arild Birkenes forslag fikk 3 stemmer

KULT-003/10 BER KOMMUNESTYRET FATTE FØLGENDE

VEDTAK:

Kommunestyret i Songdalen støtter Landbruks- og matdepartementets forslag om å innføre et nytt kap. VI i jordloven om varig vern av dyrka jord.

27.01.2010 KOMMUNESTYRET

Arild Birkenes fremmet sitt forslag likt som i kultur-og utv.komiteen:

Songdalen kommune går imot de foreslåtte innstramninger i jordloven som svekker grunneiers disposisjonsrett over egen eiendom og innskrenker lokale folkevalgtes beslutningsmyndighet i plan- og arealspørsmål.

Songdalen kommune mener at eiendomsretten bør styrkes ved at grunneier i større grad enn i dag skal kunne disponere over egen eiendom og at det skal være lokale folkevalgte som skal ha endelig beslutningsmyndighet i plan- og arealspørsmål for vedkommende kommune.

27.01.2010 KOMMUNESTYRET

Votering:

Arild Birkenes forslag fikk 8 stemmer (FRP5, H3)

Kultur- og utv.komiteens innstilling fikk 17 stemmer (SP6, H1, AP6, KRF4)

KS-008/10 VEDTAK:

Kommunestyret i Songdalen støtter Landbruks- og matdepartementets forslag om å innføre et ytt kap. VI i jordloven om varig vern av dyrka jord.

Songdalen kommune, 28.januar 2010

Johnny Greibesland

Ordfører

Reidun Fredriksen

Form.skap.sekr.